

SELETUSKIRI
maeluministri määruse „Põllumajandusministri 29. novembri 2011. a määruse nr 90
„Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded” muutmise” eelnõu
juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määruse „Põllumajandusministri 29. novembri 2011. a määruse nr 90 „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded” muutmise” eelnõu (edaspidi *eelnõu*) on välja töötatud taimekaitseaduse § 78 lõike 9 alusel.

Eelnõuga ajakohastatakse taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha neid nõudeid, mis on seotud taimekaitsevahendi tühja pakendi hoiustamisega, mesiniku teavitamise kohustusest loobumisega ning avalikus kohas, elamu vahetus läheduses ja metsamaal taimekaitsetöö tegemisest teavitamise kohustusega. Taimekaitsevahendite kasutamise ja hoiustamise nõuete ajakohastamise eesmärk on tagada ohutus inimeste ja loomade tervisele ning keskkonnale ning jätta välja taimekaitsevahendi kasutajaid liigselt koormavad nõuded.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi taimetervise osakonna peaspetsialist Madis Võikar (625 6286, madis.voikar@agri.ee) ja Gerit Dreyersdorff. Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Katrin Pööra (625 6147, katrin.poora@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist, millest esimesega muudetakse põllumajandusministri 29. novembri 2011. a määrust nr 90 „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded” (edaspidi *määrus nr 90*). Eelnõu §-ga 2 kehtestatakse rakendussäte.

Eelnõu § 1 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 90 § 1 lõige 6, mis käsitleb taimekaitsevahendi tühja pakendi hoiustamise nõudeid. Määruse nr 90 kohaselt tuleb taimekaitsevahendi tühja pakendit hoida hoiuruumis, selleks ettenähtud konteineris või kapis kuni pakendi üleandmiseni ohtlike jäätmete käitlejale. Eelnõus tehtava muudatusega loobutakse tühja pakendi hoiustamise nõudest ning seega puudub vajadus anda pakend üle ohtlike jäätmete käitlejale. Määruse nr 90 § 4 lõike 3 kohaselt tuleb taimekaitsevahendi tühjaks saanud pakendit loputada töölahuse valmistamise ajal puhta veega vähemalt kolm korda, mistõttu ei saa pakend pärast loputamist olla taimekaitsevahendiga saastunud sellisel määral, et tegemist oleks ohtliku jäätmega. Sellest tulenevalt ei ole kehtiv nõue anda taimekaitsevahendi tühi pakend üle ohtlike jäätmete käitlejale enam asjakohane. Tühja taimekaitsevahendi pakendit võib sellisel juhul käsitada kui tavajäädet jäätmeseaduse tähenduses ning käidelda vastavalt omavalitsuse organi poolt oma haldusterritooriumil määratud kogumisviisile pakendiseaduse nõuete kohaselt. Lisaks sätestab pakendiseadus õiguse tagastada pakend kas müügikohta või pakendiettevõtja poolt määratud kohta.

Ühtlasi tunnistatakse kehtetuks määruse nr 90 § 4 lõige 7, milles on kehtestatud kohustus teavitada mesinikku kavandatavast taimekaitsetööst. Kohustusest loobumise põhjuseks on asjaolu, et kehtiv nõue on oma aktuaalsuse minetanud ega täida enam oma eesmärki. Mesila omanik ning põllumajandustootja peavad üles näitama koostöövalmidust ning leidma ühiselt

rahuldava lahenduse, et põllul saaks tehtud saagi kindlustamiseks vajalik taimekaitsetöö ning mesilased ei hukkuks. Selline suhtlus ei vaja riigipoolset sekkumist. Teadaolevalt ei ole ka Soomes ja Lätis taimekaitsetöö tegijate ning mesinike vaheline teavitamiskohustus riiklikult reguleeritud.

Määruse nr 90 § 4 lõike 7 kehtetuks tunnistamisega loobutakse taimekaitsevahendi kasutaja kohustusest teavitada kavandatavast taimekaitsetööst vähemalt 48 tundi enne pritsimise alustamist isikut, kes on eelnevalt teavitanud taimekaitsevahendi kasutajat oma mesila olemasolust ja kelle mesipuud asuvad kuni kahe kilomeetri kaugusel põllust, kus taimekaitsevahendit kavandatakse kasutada. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turule laskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta¹ (edaspidi *määrus (EÜ) nr 1107/2009*) kohaselt ei ole lubatud turule lasta selliseid taimekaitsevahendeid, mille kasutamine tooks endaga kaasa negatiivseid tagajärgi inimeste ja loomade, sealhulgas tolmeldajate tervisele. Määrus (EÜ) nr 1107/2009 sätestab nõuded kaubanduslikus vormis taimekaitsevahendite turule lubamise, nende turule laskmise, kasutamise ja kontrolli kohta Euroopa Liidus. Määruse (EÜ) nr 1107/2009 eesmärk on tagada inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kõrgetasemeline kaitse ja parandada siseturu toimimist taimekaitsevahendite turulelaskmist käsitlevate eeskirjade ühtlustamisega, parandades samal ajal põllumajanduslikku tootmist. Turule lastud taimekaitsevahendite nõuetekohase kasutamise korral peab olema tagatud, et kõik võimalikud negatiivsed riskid inimese ja looma tervisele ning keskkonnale oleksid juba enne taimekaitsevahendi turulelaskmist maandatud.

Komisjoni määruse (EL) nr 547/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1107/2009 seoses taimekaitsevahendite märgistamise nõuetega² (edaspidi *määrus (EL) nr 547/2011*), artikliga 1 sätestatakse, et taimekaitsevahendite märgistus peab vajaduse korral sisaldama III lisa sätestatud standardlauseid inimeste, loomade või keskkonna kaitse ohutusabinõude kohta. Konkreetsete ohutusabinõude puhul tuleks võimaluse korral arvesse võtta ühtsete põhimõtete kohaselt tehtud hindamiste tulemusi ja neid tuleks kohaldada eelkõige juhul, kus riskide vähendamise meetmed on vajalikud vastuvõetamatu mõju ärahoidmiseks. Määruse (EL) nr 547/2011 III lisa punktis 2.2. kehtestatud keskkonnaga seotud 8. ohutusabinõu sisaldab mesilaste või muude tolmeldavate putukate kaitsmiseks mõeldud standardlauseid, mida kasutatakse taimekaitsevahendite puhul, mille suhtes ühtsete põhimõtete kohaselt tehtud hindamine osutab ühe või mitme märgistatud kasutuse korral, et mesilaste või muude tolmeldavate putukate kaitsmiseks on vaja kohaldada riske vähendavaid meetmeid. Liikmesriigid võivad olenevalt taimekaitsevahendi kasutamise viisist ja muudest asjakohastest riigisisestest nõuetest valida asjakohased laused, et vähendada riske mesilastele ja muudele tolmeldavatele putukatele ning nende vastsetele. Kõnealune ohutusabinõu sisaldab järgmisi ohulauseid: „Ohtlik mesilastele / Mesilaste ja tolmeldavate putukate kaitsmiseks mitte kasutada põllukultuuride õitsemise ajal / Mitte kasutada mesilaste aktiivse lendlemise ajal / Mesitarud eemaldada või katta kasutamise ajaks ja (täpsustada aeg) ajaks pärast töötlemist / Mitte kasutada, kui alal on õitsevat umbrohtu / Eemaldada umbrohi enne õitsemist / Mitte kasutada enne (täpsustada aeg)“. Taimekaitseaduse § 78 lõike 1 kohaselt tohib taimekaitsevahendit kasutada üksnes taimekaitsevahendi loas määratud ja taimekaitsevahendi märgistusele vastavatel tingimustel ning head taimekaitsetava arvestades. Seega peab taimekaitsevahendi kasutaja eespool loetletud ohutusnõuete täitmiseks teavitama kavandatavast taimekaitsetööst mesinikku, kui seda eeldab ohutuslause taimekaitsevahendi märgistusel, kuna taimekaitsevahendi kasutamise nõuete täielik täitmine on tagatud üksnes teavitamisega.

¹ Arvutivõrgus: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1107&from=ET>

² Arvutivõrgus: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0547&from=ET>

Eelnõu § 1 punktidega 2 ja 3 ühtlustatakse taimekaitsetöö tegemise ohutusnõudeid seemnete puhtimise korral ehk puhitud seemnete kasutamise, hoiukoha ja veo nõudeid. Kuna töödeldud seemned võivad kujutada endast ohtu inimese ja looma tervisele või keskkonnale, siis on asjakohane, et taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiustamise kohta ettenähtud ohutusnõudeid kohaldatakse ka puhitud seemnete suhtes. Oluline on siinkohal see, et ohutusnõudeid järgitakse nii seemnete puhtimise, kasutamise ja hoiustamise kohas kui ka puhitud seemnete veol.

Määruse nr 90 § 5 lõikes 4 ühtlustatakse puhtimiskohale ning puhitud seemnete veole kohalduvaid nõudeid. Seemne taimekaitsevahendiga puhtimise korral tuleb vältida puhtimiskoha või puhitud seemne vedamise korral veoki või muu veetava kauba saastumist puhisega. Kui seemnete puhtimisel saastub puhtimiskoht või puhitud seemne vedamiseks kasutatud veok, puhastatakse need pärast puhtimist või vedu hoolikalt. Puhastamata jätmise korral võib tekkida tahtmatu kokkupuude seemnete puhtimisel kasutatud preparaadiga, mis võib avaldada negatiivset mõju nii inimese kui ka looma tervisele.

Määruse § 5 lõiget 5 täiendatakse selliselt, et puhitud seemneid tuleb hoida eraldi lisaks toidust ja söödast ka ravimitest. Puhitud seemneid ei ole lubatud vedada koos toidu, sööda ja ravimitega ning puhitud seemet ei ole lubatud kasutada toiduks või söödaks. Keeld kehtestatakse, et tagada inimese ja looma elu ning tervise ohutus.

Määruse nr 90 § 5 täiendatakse lõikega 6, mis käsitleb puhitud seemnete kasutamise ohutusnõudeid. Kuivõrd seemnete puhtimisel kasutatakse taimekaitsevahendeid, siis on asjakohane, et ka puhitud seemnete kasutamisel järgitakse taimekaitsetöö tegemisel rakendatavaid isikukaitse- ja hügieeninõudeid, mis on kehtestatud määruse nr 90 §-des 2 ja 3.

Määruse nr 90 § 5 täiendatakse lõikega 7, milles kehtestatakse kohustus anda kasutamata jäänud puhitud seemned üle ohtlike jäätmete käitlejale. Nii nagu on taimekaitsevahendit sisaldav pakend ohtlik jääde, on seda ka taimekaitsevahendiga puhitud seemnete jäägid. Sellest tulenevalt tuleb kasutamisest järele jäänud puhitud seemneid käidelda jäätmeseaduses sätestatud nõuete kohaselt ning anda need üle ohtlike jäätmete käitlejale.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse ja ühtlustatakse avalikus kohas, elamu vahetus läheduses ning metsamaal taimekaitsetöö tegemise ohutusnõudeid ja avalikkuse teavitamise korda selliselt, et nõuded oleksid selged ja paremini kohaldatavad. Selleks kehtestatakse määruse nr 90 § 8 uues sõnastuses. Võrreldes kehtiva §-ga 8 jäetakse paragrahvi reguleerimisalast välja mittepõllumajandusmaa, kuna kehtestatavaid ohutusnõudeid kohaldatakse üksnes alal, mida võib kasutada määramata arv inimesi, ja metsamaal.

Paragrahvi 8 lõikes 1 kehtestatakse üldnõudena, et avalikus kohas ja elamu (nii väikeelamu kui ka korterelamu) vahetus läheduses tehakse taimekaitsetööd juhul, kui taimahaigusi ja -kahjureid või umbrohtu ei ole võimalik tõrjuda agrotehniliste ega muude meetmetega. Nimetatud alasid kasutavad inimesed, mistõttu võivad nad taimekaitsetöö käigus soovimatult puutuda kokku taimekaitsevahendiga. Selle ärahoidmiseks tuleb taimekaitsetöö tegemisel eelistada esmajärjekorras agrotehnilisi või teisi meetmeid.

Paragrahvi 8 lõikes 2 määratletakse avaliku koha mõiste avatud loeteluna. Avalik koht eelnõu kohaselt on eelkõige haljasala, spordiala, kooliala ja laste mänguväljak ning ala tervishoiuasutuse vahetus läheduses, samuti trammi- ja raudtee ooteplatvorm ning ületamiseks ettenähtud ülesõidukoht ja ülekäigukoha vahetu lähedus, gaasitrass, kattega tee ning kruusatee eraldusriba, teepeenar ja haljasriba ning tänava eraldusriba, teemaa ning tänavaäärne haljasala. Kõiki nimetatud alasid kasutavad inimesed. Muudatus on tingitud asjaolust, et määruses nr 90 ohutusnõuded nimetatud alade kohta kas puuduvad või on maa-ala liigi kaupa eraldi sätestatud.

Eelnõu väljatöötamise käigus jõuti otsuseni, et otstarbekas on koondada maa-alad, millel tuleb järgida ühesuguseid ohutusnõudeid, ühise termini alla, mis teeb nõude täitmise selgemaks ja kergemini järgitavaks.

Eelnõu väljatöötamise käigus selgus, et avaliku kohana tuleks mõista ka avalikult kasutatavat sellist teela, mida võib kasutada üksikisik. Majandus- ja taristuministri 14. juuli 2015. a määrusega nr 92 „Tee seisundinõuded“ kehtestatakse seisundinõuded kattega ning kruusatee eraldusribal, teepeenral ja haljasribal, tänava eraldusribal, teemaal ning tänavaäärsel haljasalal rohu suurima kõrguse kohta, mistõttu võib nendel aladel tekkida vajadus teha taimekaitsetöid. Seega on oluline, et ka teelal taimekaitsetöö tegemise korral arvestataks ohutusnõudeid.

Avalikuks kohaks loetakse eelnõu kohaselt vaid trammi- ja raudteega seotud need alad, mida inimestel on lubatud kasutada. Trammi- ja raudtee puhul loetakse avalikuks kohaks, mille puhul kehtib taimekaitsetööst teavitamise kohustus, üksnes ooteplatvorm ja ületamiseks ettenähtud ülesõidukoht ning ülekäigukoht (raudteeseaduse § 38 lõige 1).

Avaliku kohana määratletud alade hulka kuuluvad ka alad, mida kasutavad muu hulgas määruses (EÜ) nr 1107/2009 nimetatud elanikkonnarühmad, mistõttu on äärmiselt oluline, et nende poolt kasutatavatel aladel oleks taimekaitsetöö tegemise korral tagatud ohutusnõuete järgimine. Määruse (EÜ) nr 1107/2009 kohaselt on haavatavaks elanikkonnarühmaks inimesed, keda on taimekaitsevahendite akuutsete ja krooniliste tervisemõjude hindamisel vaja eriliselt arvesse võtta. Nende hulka kuuluvad rasedad ja imetavad naised, looted, imikud ja lapsed, vanurid ning töötajad ja elanikud, kellel on pikaajaline tihe kokkupuude pestitsiididega.

Paragrahvi 8 lõike 3 kohaselt tuleb tagada, et avalikus kohas, korterelamu vahetus läheduses ja metsamaal ei viibiks taimekaitsetöö tegemise ajal kõrvalisi inimesi. Kehtiva nõude kohaselt tuleb välistada kõrvaliste inimeste viibimine taimekaitsetöö tegemise ajal üksnes tervishoiu- ja lasteasutuse territooriumil. Eelnõuga kavandatava muudatusega laieneb nõue ka avalikus kohas ja korterelamu vahetus läheduses taimekaitsetöö tegemisele. Kui taimekaitsetöö tegija ei suuda välistada kõrvaliste inimeste viibimist alal, millel taimekaitsetööd kavatakse teha, ei tohi taimekaitsetööd avalikus kohas ja korterelamu vahetus läheduses teha. Sellisel juhul tuleb taimehaiguste ja -kahjurite või umbrohu tõrjel kasutada agrotehnilisi või muid meetmeid, mis ei hõlma endas taimekaitsevahendi kasutamist.

Kohustus järgida lõikes 3 kehtestatavat nõuet ka korterelamu ümbruses taimekaitsetöö tegemise korral on põhjendatud, kuna korterelamut vahetult ümbritsevat ala kasutab samuti määramatu hulk inimesi, kellel võib tekkida tahtmatu kokkupuude taimekaitsevahendiga. Kortereelamu mõiste puhul on eelnõus lähtutud eelkõige majandus- ja taristuministri 3. juunil 2015. a määruse nr 55 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ (edaspidi *määrus nr 55*) § 1 lõike 2 punktist 2, mille kohaselt loetakse korterelamuks kolme või enama korteriga elamud, välja arvatud ridaelamu, hoolekandeesutuste ja ühiselamute hooned. Kuna taimekaitsetöö ohutusnõuded on kehtestatud just inimese elu ja tervise tagamiseks, siis määruse nr 90 tähenduses võib korterelamuks lugeda ka ühiselamu hoone, kuna hoonet ümbritsevat ala kasutab (läbib) samuti suur hulk inimesi, kelle puhul ei ole põhjendatud madalam kaitse taimekaitsetööst tulenevate võimalike ohtude vastu.

Siinjuures ei ole põhjendatud eelnõuga muudetava määruse nr 90 § 8 lõike 3 kohaldamine väikeelamute suhtes, milleks loetakse määruse nr 55 § 1 lõike 2 punkti 1 kohaselt ühe või kahe korteriga elamu ja ridaelamu. Väikeelamu puhul eeldatakse, et taimekaitsetöö tegemiseks vajalikke ohutusnõudeid on kergem tagada tulenevalt väikeelamu vahetut lähedust kasutavate inimeste väiksemast arvust, samuti peaks kergem olema tagada majaelanikevahelist teabevahetust ning seetõttu ei ole riiklik sekkumine vajalik.

Paragrahvi 8 lõike 4 kohaselt paigaldatakse tööooteajaga taimekaitsevahendi puhul avalikku kohta, korterelamu vahetusse lähedusse ja metsamaale enne taimekaitsetööga alustamist hoiatussilt teabega kasutatava taimekaitsevahendi ja tööooteaja kohta, mille möödumise järel on ala lubatud taas kasutada.

Määruse nr 90 § 8 lõike 4 kohaselt on taimekaitsetöö tegemisel kohustus teavitada sellest kaks päeva enne töö alustamist ajakirjanduse, raadio või televisiooni vahendusel. Kuivõrd ilm on muutlik, tuleb sageli ette olukordi, kus teavituse järel tuleb taimekaitsetöö tegemisest loobuda. Tekib olukord, kus ümberkaudset elanikkonda on kavandatavast taimekaitsetöö tegemisest vaja teavitada korduvalt, kuid samas ei pruugi töid ilma muutlikkuse tõttu teha. Kehtiv teavituskord on liiga laiaulatuslik, mistõttu ei anna see tegelikku ülevaadet taimekaitsetöö tegemise kohta. Teavitamise nõuet muudetakse selliselt, et tööooteajaga taimekaitsevahendi kasutamise korral paigaldatakse avalikku kohta, korterelamu vahetusse lähedusse ja metsamaale enne taimekaitsetööga alustamist hoiatussilt teabega kasutatava taimekaitsevahendi ja tööooteaja kohta, mille möödumise järel on ala lubatud taas kasutada. Erisusena sätestatakse, et metsamaale paigaldatakse enne taimekaitsetööga alustamist hoiatussildid selliselt, et iga sildi juurest oleks nähtav järgmine silt.

Lisaks eelnevale muudetakse ka metsamaal taimekaitsetöö tegemisel inimeste teavitamise kohustust. Tööooteajaga taimekaitsevahendi puhul kasutatakse teavitamiseks hoiatussilt, mis paigaldatakse alale enne taimekaitsetöö alustamist. Hoiatussildil peab olema teave vähemalt kasutatava taimekaitsevahendi ja tööooteaja kohta, mille möödumise järel on ala lubatud taas kasutada. Kehtima jääb nõue, et hoiatussildid peavad olema paigutatud selliselt, et iga sildi juurest oleks nähtav järgmine silt. Eelnõus tehtava muudatusega loobutakse kohustusest teavitada metsamaal kavandatavast taimekaitsetööst ümberkaudset elanikkonda seitse päeva ette ning piirata kõnealust ala kolm päeva enne töö alustamist, sest see nõue ei täida oma eesmärki. Määruses nr 90 sätestatud nõuete analüüsimisel selgus, et taimekaitsetöö tegijal ei ole ilma mõistlike jõupingutusteta võimalik kindlaks teha ümberkaudset elanikkonda ega teada saada nende kontaktandmeid. Eelnõuga tehtavate muudatustega loobutakse taimekaitsetööst etteteatamise kohustusest, kuna ümberkaudse elanikkonna teavitamine seitse päeva enne taimekaitsetööga alustamist ei anna tegelikult siiski täpset teadmist, millal taimekaitsetööd tegema hakatakse, ning hoiatussiltide paigaldamine kolm päeva enne taimekaitsetööga alustamist ei oma teavituse kontekstis olulist mõju. Ühtlasi on võimalus, et ümberkaudsel elanikkonnal või piirkonda läbival isikul jääb kõnealune teavitus siiski märkamatuks.

Eelnõu väljatöötamise käigus selgus, et tõhusam lahendus metsamaal teavitamiseks enne taimekaitsetööga alustamist on asjaomase piirkonna piiramine hoiatussiltidega selliselt, et iga sildi juurest on nähtav ka järgmine silt.

Võrreldes määruse nr 90 § 8 lõikega 6 jäetakse eelnõuga välja säte, mille kohaselt tohib metsamaal taimekaitsetöö tegemisel kasutada üksnes selleks ettenähtud taimekaitsevahendit, sest taimekaitseaduse § 78 lõike 1 kohaselt tohib taimekaitsevahendit kasutada üksnes märgistusele vastavatel tingimustel. Ühtlasi on ka taimekaitsevahendi infolehel välja toodud asjakohane teave.

Paragrahvi 8 lõikes 5 sätestatakse kohustus vältida taimekaitsetöö tegemise korral avalikus kohas või korterelamu vahetus läheduses paikneva rajatise ja muu objekti saastamist taimekaitsevahendiga. Juhul kui taimekaitsevahend satub rajatisele või objektile taimekaitsetöö käigus, pestakse need hoolikalt.

Eelnõuga kavandatava muudatuse kohaselt kohaldub nimetatud nõue ka spordi- ja koolialadele, laste mänguväljakutele ning aladele tervishoiuasutuse vahetus läheduses. Nõude kohaselt tuleb vältida nendel aladel asuvate rajatiste saastamist taimekaitsevahendiga ning juhul, kui taimekaitsevahend satub rajatisele või objektile taimekaitsetöö käigus, pestakse need hoolikalt. Muudatus on vajalik õigusselguse tagamiseks, kuna ka spordialadel, koolialadel ja aladel tervishoiuasutuste ning korterelamu vahetus läheduses võib taimekaitsevahend taimekaitsetöö käigus sattuda rajatisele või objektile ja sellisel juhul tuleb need sarnaselt haljasalale ja laste mänguväljakule hoolikalt pesta.

Eelnõu §-ga 2 kehtestatakse rakendussäte määruse nr 90 § 8 jõustumise kohta. Muudatused taimekaitsetöö ohutusnõuete rakendamisel avalikus kohas, elamu vahetus läheduses ja metsamaal jõustuvad 1. jaanuaril 2019. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turule laskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 17–50), komisjoni määruse (EL) nr 547/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1107/2009 seoses taimekaitsevahendite märgistamise nõuetega (ELT L 155, 11.06.2011, lk 176–205), ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 128/2009/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71–86), nõuetele.

4. Määruse mõjud

Muudatuse peamiseks sihtgrupiks on taimekaitsevahendi kasutajad, kuid ühtlasi mõjutab eelnõu mesila omanikke, kelle mesilate läheduses taimekaitsetööd tehakse, ja erinevaid avalikke kohti kasutavaid või nende läheduses elavaid inimesi. Eelnõuga ajakohastatakse ja täpsustatakse kehtivaid õigusnorme, ühtlustades taimekaitsetöö ohutusnõuded avalikus kohas, elamu vahetus läheduses ning metsamaal. Eelnõuga tehtavad muudatused lihtsustavad tühja taimekaitsevahendi pakendi käitlemise korda ning täpsustavad ohutusnõudeid taimekaitsevahendiga puhitud seemnete kasutamisel, hoiustamisel ja vedamisel.

Mesinike ja taimekaitsetöö tegijate puhul on oluline nende omavaheline suhtlus ning koostöö. Taimekaitsevahendi kasutaja on kohustatud kinni pidama taimekaitsevahendi kasutamise nõuetest, sealhulgas järgima toote infolehel märgitud teavet. Sellise taimekaitsevahendi puhul, millel on märges mesilate läheduses taimekaitsetööde tegemisel ohutusabinõude rakendamise kohta, tuleb selle kasutamisest teavitada mesinikke, kellel on võimalik sellest lähtuvalt võtta kasutusele erinevaid riske vähendavaid meetmeid. Lisaks tuleb edaspidi arvestada sellega, et kõnealuste ainete kasutamine on kellaajaliselt piiratud olenevalt mesilaste aktiivsusest kindlal ajavahemikul. Muudatuste puhul on arvesse võetud mesinike ja taimekaitsevahendi kasutajate tagasisidet kehtiva korra kohta.

Taimekaitsevahendi kasutaja, kes kasutab puhitud seemneid, peab selliste seemnete käitlemisel arvestama, et tegemist on ohtliku jäätmega. Eelnõuga tehtav täpsustus kohustab puhitud seemneid igal juhul käitlema ohtlike jäätmete kohta sätestatud nõuete kohaselt. Puhitud seemnete veol tuleb eelkõige tähelepanu pöörata sellele, et neid ei veetaks koos toidu, sööda ja ravimitega. Samas on neid lubatud vedada koos muu kaubaga, mis tuleb vältimatu saastumise korral puhastada. Oluline on ka puhitud seemnete puhul hoiustada neid taimekaitsevahendite kohta sätestatud tingimustel, et nendest lähtuv võimalik negatiivne mõju inimese ja looma tervisele ning keskkonnale oleks välistatud. Samuti tuleb edaspidi rohkem tähelepanu pöörata

sellele, et ohutus- ja keskkonnanõuded oleksid täidetud nii seemnete puhumisel, seemnete puhumise kohas, puhitud seemnete kasutamisel kui ka puhitud seemnete veol.

Avalikus kohas, elamu vahetus läheduses ja metsamaal taimekaitsetöö tegemise ohutusnõuete ühtlustamine võrdsustab üldiseid ohutusnõudeid, mida peab kõnealuste aladel asjakohaste tööde tegemisel järgima. Oluline on, et kõikide nimetatud alade puhul järgitakse taimekaitsetööde tegemisel ohutus- ning teavituspõhiseid nõudeid. Edaspidi tuleb ohutusnõuetele tähelepanu pöörata ka siis, kui taimekaitsetööd tehakse korterelamu vahetus läheduses. Selliselt on paremini tagatud ka nende inimeste ohutus, kes kõnealust ala läbivad.

Oluline muudatus taimekaitsevahendi kasutajate jaoks tuleneb ka tühja taimekaitsevahendi pakendi käitlemise nõuete täpsustamisest, mis võimaldab edaspidi sellist pakendit käsitada kui tavajäädet ning lihtsustab selliste jäätmete käitlemist.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määruse § 1 punktid 1–3 jõustuvad üldises korras, paragrahvi 1 punkt 4 jõustub 1. jaanuaril 2019. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Huvirühmi kaasati eelnõu § 1 punktide 1 ja 4 väljatöötamise algul. 14. septembril 2017. aastal toimus Maaeluministeriumis taimekaitsevahendite kasutamise seonduvate ettepanekute ja asjakohaste õigusaktide muudatuste arutelu huvigruppidega, sealhulgas mesindus- ja põllumajandusorganisatsioonidega ning teadlastega. Kohtumisel jõuti ühisele arusaamisele, et kehtiv teavitamiskohustus ei ole vajalik ei mesinikele ega taimekaitsevahendi kasutajatele. Teavitamine taimekaitsetöö tegemisest ei ole vajalik, kui peetakse kinni määruse nr 90 §-s 4 sätestatud taimekaitsevahendi pritsimise ohutusnõuetest. Seda kinnitavad ka Põllumajandusameti kontrollid, mille käigus on tuvastatud, et taimekaitsevahendite puhul on mesilaste hukkamise põhjuseks eelkõige taimekaitsevahendi vale kasutamine. Samal kohtumisel lepiti kokku, et Põllumajandusamet, Veterinaar- ja Toiduamet, mesindus- ja põllumajandusorganisatsioonide esindajad ning Eesti Maaülikooli teadlased kohtuvad, et vaadata üle küsimusi tekitavad taimekaitsevahendite infolehed, et tagada nende selgus ja üheselt mõistetavus, ning arutada ka proovide võtmise meetodika üle. Määruse eelnõu esitati arvamuse saamiseks Põllumajandusametile ja Keskkonnaministeriumile. Keskkonnaministeriumi ettepanekutega on arvestatud.

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Keskkonnaministeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Keskkonnaministeriumi esitatud ettepanekutega on arvestatud. Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium ei kooskõlastanud ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, samuti ei ole taotlenud kooskõlastamise tähtaja pikendamist, mistõttu loetakse eelnõu Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks. Eelnõu EISis kättesaadavaks tegemisest teavitati Maanteeametit, Eesti Mesinike Liitu, Eesti Kutseliste Mesinike Ühingut, Eesti Mesinduse Koostöökogu, Eesti

Põllumajandus-Kaubanduskoda ja AS Eesti Raudteed. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja esitatud arvamusega arvestati osaliselt.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Põllumajandus- ja maaelupoliitika asekanstler

kantsleri ülesannetes